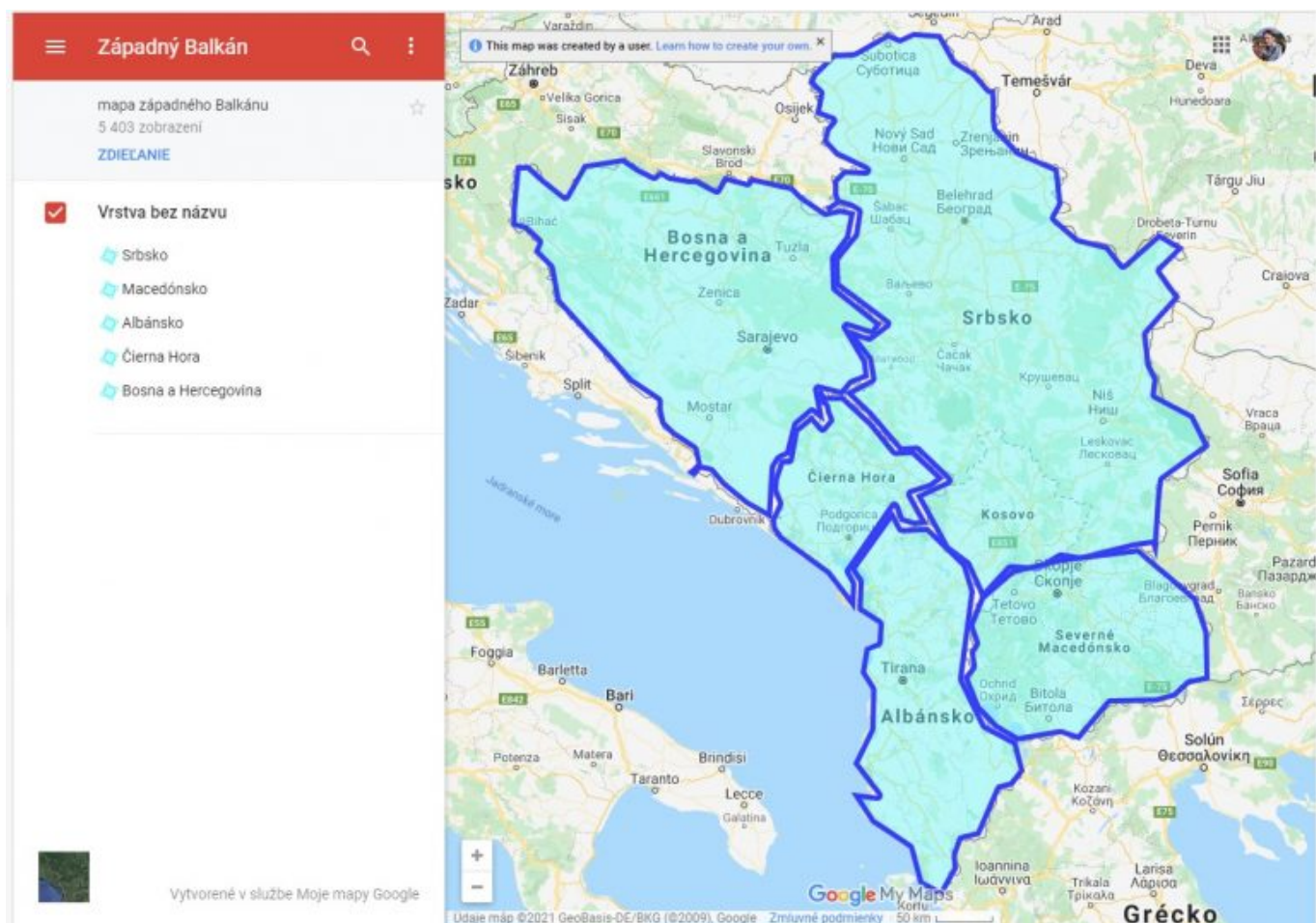

Politico: EÚ sa rýchlo usiluje získať západný Balkán, pretože chce, aby región neprepadol ruskej a čínskej nadvláde

- CZ24 News | 7. prosince 2022

EU: Keď sa EÚ naposledy pokúšala zhromaždiť krajiny západného Balkánu v Bruseli, čelila takmer bojkotu, keď traja lídri na čele so Srbom Aleksandrom Vučićom pohrozili, že neprídu. Tentoraz sa Brusel chystá na ich návštevu, pretože chce, aby región neprepadol ruskej a čínskej nadvláde, píše **POLITICO**

Na snímke mapa Západného Balkánu

Všetkých 27 vedúcich predstaviteľov EÚ sa v utorok vydá do hlavného mesta Albánska na jednoduchové stretnutie, na ktorom budú prezentovať svoje stanovisko, čo predstavuje prvý samit EÚ – západný Balkán, ktorý sa koná v tomto regióne. Podľa jedného z vysokých predstaviteľov EÚ, ktorý sa centrálne podieľa na plánovaní, presunutie miesta “predstavuje novú dynamiku v našich vzťahoch”.

Všetkých šesť účastníkov, ktorí nie sú členmi EÚ – Albánsko, Bosna, Kosovo, Čierna Hora, Severné Macedónsko a Srbsko – sa nachádza v rôznych štádiách svojej snahy o vstup do bloku. A sú jednotní v jednom – frustrácii z pomalého tempa ich cesty, pokračuje POLITICO.

Od vstupu Rumunska a Bulharska v roku 2007 sa proces rozširovania fakticky zastavil a mnohí

západní členovia vyjadrujú poľutovanie nad tým, že noví členovia ako Maďarsko a Poľsko jednoducho porušujú normy EÚ v oblasti právneho štátu a demokracie.

Podľa POLITICO, pokus Ruska dobyť Ukrajinu však vdýchol nový život rozširovaníu EÚ a upriamil pozornosť Európy na jej vlastný dvor. Jeden z poznatkov: Neochota expandovať na východ má čoraz väčšie geopolitické dôsledky a vytvára vákuum, ktoré sa už teraz snažia vyplniť Rusko a Čína.

“Kvôli ruskej invázii na Ukrajinu sa rozšírenie EÚ vrátilo,” povedal Ivan Vejvoda, odborník na Balkán z Inštitútu vied o človeku vo Viedni. **“Vytrhlo to EÚ zo sebauspokojenia, hoci Rusko a vlastne aj čínske zasahovanie do regiónu bolo v rôznych podobách prítomné už pred inváziou.”**

Rusko a Čína sa aktivizujú

Podľa POLITICO, má Rusko už dlho vplyv v regióne, kde má silné historické väzby.

Srbsko, zďaleka najväčšia krajina západného Balkánu, má s Moskvou azda najtesnejšie väzby. Obe krajiny minulý rok uskutočnili spoločné vojenské cvičenia v blízkosti srbského hlavného mesta Belehrad a Rusko poskytlo krajine stíhačky MiG-29.

Prezident Vučić tiež odolal tlaku, aby sa pripojil k sankciám EÚ voči Moskve, a naďalej dováža všetok srbský plyn z Ruska. Hlavnú srbskú ropnú spoločnosť NIS medzitým väčšinovo vlastní ruský energetický gigant Gazprom.

Srbsko však dokázalo aj prekročiť hranicu a v prípade potreby Rusko kritizovalo. Podporilo napríklad rezolúciu Valného zhromaždenia OSN, ktorá odsudzuje, že Moskva využíva falošné referendum na východe Ukrajiny ako zámienku na pokus o anexiu, pokračuje POLITICO.

Aktivity Číny v regióne sú pre EÚ čoraz väčším problémom aj v súvislosti s prehodnocovaním vzťahov bloku s druhou najväčšou ekonomikou sveta. V posledných rokoch Peking prenikol na západný Balkán v rámci svojho rozsiahleho investičného programu Pásma a cesta, ktorý ponúka atraktívnu alternatívu krajinám unaveným z čakania na krídlach EÚ.

Podľa POLITICO, dôkazy o tom, že Čína má hlboké vrecká, sú roztrúsené po celom západnom Balkáne.

Čierna Hora má problémy so splácaním čínskej pôžičky, ktorú si vzala v roku 2014 na financovanie kontroverzného projektu diaľnice, ktorý stále nie je dokončený – čo je výstižným symbolom kompromisov spojených s čínskymi investíciami.

V Srbsku začali vlani spoločnosti China Rail International (CRI) a China Communications Construction Company pracovať na železnici Belehrad – Budapešť v hodnote 1 miliardy eur, zatiaľ čo čínska skupina Hesteel Group v roku 2016 kúpila srbského výrobcu železa Zelezara Smederevo.

Podľa odhadov organizácie Balkan Investigative Reporting Network (BIRN) sa Čína v rokoch 2009 až 2021 celkovo podieľala na 136 veľkých regionálnych projektoch v hodnote viac ako 32 miliárd eur.

“Čína hrá dlhodobú hru,” povedal Goran Buldioski, ktorý sleduje vplyv Pekingu v regióne ako riaditeľ programov Open Society-Europe and Central Asia.

“Prinášajú nielen peniaze a investície, ale aj množstvo výziev, pokiaľ ide o rokovania s EÚ,” dodal s tým, že čínske peniaze prichádzajú bez protikorupčných a environmentálnych noriem

EÚ.

EÚ reaguje

Podľa POLITICO, strach z odovzdania vplyvu škodlivým aktérom, ako sú Čína a Rusko, pomáha vyostriť myslenie lídrov EÚ, ktorí sa zišli v Tirane.

Medzi bodmi utorkového programu je boj proti manipulácii s informáciami zo zahraničia a zlepšenie kybernetickej bezpečnosti, a to v situácii, keď si EÚ čoraz viac uvedomuje, že prehráva komunikačné bitky, keď ide o predaj svojho príbehu krajinám západného Balkánu.

Médiá napojené na Kreml, ako napríklad ruský Sputnik, pomáhajú šíriť proruský príbeh v regióne. EÚ sa pokúša presvedčiť, že je zďaleka najväčším investorom a obchodným partnerom v regióne, ktorý je zodpovedný za približne 70 % obchodu západného Balkánu.

Prieskum z tohto leta ukázal, že 51 percent Srbov by v referende hlasovalo proti členstvu v EÚ, zatiaľ čo 40 percent respondentov vysoko hodnotí ruského lídra Vladimira Putina.

Podľa POLITICO, sme napriek tomu v posledných mesiacoch zaznamenali pokrok vo vzťahoch medzi EÚ a západným Balkánom. Krajiny EÚ sa minulý týždeň dohodli, že od roku 2024 budú môcť občania Kosova cestovať po celej EÚ bez víz. A v lete tohto roku sa lídri EÚ rozhodli začať prístupové rokovania s Albánskom a Severným Macedónskom, tri roky po tom, ako francúzsky prezident Emmanuel Macron takýto krok zablokoval.

Podľa POLITICO, sa očakáva, že utorkový samit prinesie aj ďalšie výsledky.

Podpíše sa dohoda o zmiernení poplatkov za roaming, ktorá nadväzuje na oznámenie z minulého roka.

Očakáva sa tiež, že EÚ bude informovať o ďalšom pokroku v oblasti vzdelávacích programov na riešenie problému, ktorý sa považuje za "únik mozgov" z regiónu (napríklad Albánsko tento rok zaznamenalo vlnu mladých mužov, ktorí odišli z krajiny do Británie).

Lídri budú rokovať aj o novej spoločnej nákupnej platforme EÚ pre plyn, ktorej cieľom je znížiť vysoké ceny. Tento mechanizmus bol otvorený pre členov zo západného Balkánu, aby im pomohol odlákať ich od ruských fosílnych palív.

Brusel však bude chcieť aj niečo na oplátku, myslí si POLITICO.

Medzi hlavné ciele utorkového stretnutia patrí zosúladenie s európskou zahraničnou a bezpečnostnou politikou, uviedli predstavitelia.

EÚ tiež požaduje od Srbska viac záväzkov, aby zosúladilo svoju vízovú politiku s vízovou politikou EÚ po tom, ako tento rok prudko vzrástol počet migrantov prichádzajúcich do EÚ cez západný Balkán. Srbsko v súčasnosti povoľuje bezvízový styk z miest, ako je India, Tunisko a Burundi, ale má aj bezvízový styk s EÚ, čo týmto migrantom uľahčuje prechod do EÚ.

Ako povedal jeden z predstavitelov EÚ pred samitom, "solidarita funguje oboma smermi".

Překlad: HSP